

Õiguskantsler

Teie 29.08.2023 nr

Meie 30.08.2023 nr 14-1/231215/2304404

Vastus seoses Riigikogu erikomisjoni istungile ilmumata jätmisega

Pöördusite õiguskantsleri poole ilmselt seoses asjaoluga, et peaminister teavitas Riigikogu esimeest, et ei osale esmaspäeval (28.08.2023) riigieelarve kontrolli erikomisjoni ja korrupsioonivastase erikomisjoni ühisel avalikul istungil. Peaminister väljendas samas valmisolekut tulla hiljem, paludes istungi aja endaga eelnevalt kooskõlastada.

Kehtiva [Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse](#) (RKKTS) kohaselt sõltuvad Riigikogu komisjonide volitused komisjoni liigist. Riigikogus on nelja liiki komisjone: alatised, eri-, uurimis- ja probleemkomisjonid. Kõige ulatuslikumad volitused on uurimiskomisjonidel – selle kutse peale on kohustatud ilmuma ka näiteks ärimehed ning tulemata jätmist on võimalik karistada rahatrahviga. Vabariigi Valitsuse liikmed (sh peaminister) on kohustatud oma võimkonda kuuluva küsimuse aruteluks ilmuma ka teistesse komisjonidesse, kuid seadus ei näe teist liiki komisjonide puhul ette mitteilmumise eest karistamise võimalust.

Poliitilise kultuuri osa on nii see, et Riigikogu komisjon suhtleb enne kutse saatmist kutsutavatega kavandatud istungiaja sobivuse küsimuses, kui ka see, et kutsutav ilmub esimesel võimalusel komisjoni ette (kui vähegi võimalik, siis selleks varasemat plaani muutes). Silmas tuleb aga pidada sedagi, et komisjoni istungil arutlusele tulev küsimus peab olema vastava komisjoni pädevuses ning Vabariigi Valitsuse liikme kutsumise puhul peab tegemist olema tema võimkonda kuuluva küsimusega (RKKTS § 22 lg 1 p 2). Kui valitsusliikmest kutsutu sellegipoolest ei ilmu, annab põhiseaduslik kord Riigikogule võimaluse avaldada valitsusliikmele umbusaldust ([Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 65 p 13 ning § 97). Vajadusel saab Riigikogu muuta ka kehtivat Riigikogu kodu- ja töökorra seadust.

Hea riigiõiguslik tava ja põhiseaduspärane parlamendikultuur nõuavad vastastikust austust. Tänapäeva demokraatia nõuab ka vähemuste kaitset, reeglitest kinnipidamist, väärikust suhtluses, vastandlike arvamustega inimeste koostööd ning sõltumatuid institutsioone. Sellise töökultuuri saavad kujundada üksnes Riigikogu liikmed ise, mõeldes ka tulevikule. Õiglast parlamendikultuuri aitab saavutada see, kui kujutletakse end nii valitsuse liikme kui ka Riigikogu liikme rolli, nii valitsuse plaanide toetajaks kui ka nende vastaseks. See on ka ettenägelik, sest koalitsioonid muutuvad.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Liina Lust-Vedder 693 8429
Liina.Lust-Vedder@oiguskantsler.ee

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee